

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของสถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์นโยบายโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน
- 2) เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน
- 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการสารเคมีในสถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับระบบสากล GHS

กลุ่มตัวอย่าง

- 1) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเพื่อสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี ประเภทผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคและผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น โดยสุ่มจากรายชื่อผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน (2558) ของส่วนควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จำนวน 51 คนเพื่อตอบแบบสอบถามบน Google Form
- 2) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนภายในกรุงเทพและปริมณฑลเพื่อการสนทนากลุ่ม เลือกจากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่ทำการสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีอย่างเจาะจงตามความสนใจของประเภทผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคและผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น ซึ่งได้ข้อมูลจากการสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี จำนวน 24 คน
- 3) ผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินการว่าด้วยการจัดการสารเคมี จำนวน 6 คน

4) ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน จำนวน 9 คน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนประเภทผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคและผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่นในกรุงเทพและปริมณฑลเพื่อสรุปสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1) การวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

จากการสอบถามผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเพื่อสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี ประเภทผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคและผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น โดยการสุ่มจากรายชื่อผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน (2558) ของส่วนควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จำนวน 51 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด สถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนมีขนาดใหญ่ การขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตและเป็นวัตถุดิบ มีการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1-5 ปี สามปีที่ผ่านมามีการเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม/สัมมนา ศึกษาดูงานเรื่องระบบสากล GHS สถานประกอบการทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดการจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบสากล GHS ทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดตามระบบสากล GHS จากแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายละเอียดที่ทราบเกี่ยวกับระบบสากล GHS มากที่สุดคือ เกณฑ์ของการจำแนกความเป็นอันตรายตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS เห็นได้ว่า การนำระบบสากล GHS มาใช้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการในด้านการสื่อสารความเป็นอันตรายของสารเคมีที่ใช้ในสถานประกอบการให้แก่พนักงานในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเป็นสากล เห็นด้วยกับการนำระบบสากล GHS มาใช้ จะช่วยลดความสับสนในเรื่องสัญลักษณ์ที่มีใช้กันอยู่

หลายระบบในขณะนี้ ระบบสากล GHS จะมีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย ไปยังต่างประเทศ เห็นด้วยกับแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องระบบสากล GHS ของหน่วยงาน ภาครัฐในประเทศไทย เห็นด้วยกับหลักการ ขอบเขต และจุดมุ่งหมายของระบบสากล GHS ที่ว่าด้วยการ ยกเว้นปกป้องคุ้มครองสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมมาตรฐานสินค้าที่ดีเพื่อการส่งออก เห็นด้วยกับ การที่หน่วยงานภาครัฐจะเข้ามา มีบทบาทสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบสากล GHS ตลอดจนวิธีการ ดำเนินงานให้กับสถานประกอบการอุตสาหกรรม เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องควรจะ ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อกำหนดของระบบสากล GHS มากที่สุดคือ การอบรม

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามระบบ สากล GHS มากที่สุดคือ ขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS มีปัญหาและอุปสรรคที่พบในเรื่องการดำเนินการตามข้อกำหนดตามระบบสากล GHS และมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อกำหนดตามระบบสากล GHS ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการการอบรมอย่างต่อเนื่องและ การมีที่ปรึกษาในการจัดทำและการเตรียมยื่นฉลากให้

จากผลจากการสำรวจสถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุ อันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่ได้ตอบแบบสำรวจบน Google Form ได้นำมาเป็นข้อมูลในการสนทนากลุ่มของ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนภายในกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งพบว่า มีปัญหาเรื่อง งบประมาณ ต้องการให้การอบรมแก่บุคลากรที่จัดทำฉลากตามระบบสากล GHS ให้เป็นปัจจุบันและต้องการ ความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS ขาดแคลน บุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS และต้องการหน่วยงานเฉพาะของ ภาครัฐที่สามารถให้คำปรึกษาได้

2) การวิเคราะห์ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย ที่ใช้ในบ้านเรือน

จากผลการสนทนากลุ่มของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนภายในกรุงเทพและ ปริมณฑลผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็น (ร่าง) การวิเคราะห์ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเพื่อนำเสนอในการประชุมระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ระหว่างผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ผลการวิเคราะห์ฯ พบว่า ปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินการตามระบบสากล GHS ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนคือ 1) งบประมาณในการดำเนินการ 2) องค์ความรู้และเทคโนโลยีในการดำเนินการ 3) ความรู้ ความเข้าใจ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS 4) บุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตาม

ข้อกำหนดของระบบสากล GHS 5) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน 6) การพัฒนาและการผลิตสื่อการเรียนรู้เรื่อง GHS สำหรับใช้งานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารความเป็นอันตรายของสารเคมีตามระบบสากล GHS ให้แก่สถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน 7) ฐานข้อมูลสารเคมีเพื่อระบบสากล GHS และการเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายฐานข้อมูลระหว่างเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน และ 8) การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเรื่องระบบสากล GHS เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

ในด้านการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค การออกข่าวของภาครัฐควรมีการสอบถามจากภาค เอกชนที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์ผลตามระบบสากล GHS เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจ จะได้ไม่ตระหนกโดยมีการเน้นข้อควรระวังและการป้องกัน ฉลากควรจัดทำตัวอักษรขนาดไม่เล็กมาก และมีข้อความที่บอกถึงอันตรายจริง ๆ และเน้นการป้องกันหรือรักษาเบื้องต้นเมื่อประสบอันตราย ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายน่าจะพ้องเหมือนยาที่ต้องมีเอกสารแนบที่ผู้ใช้สามารถนำมาดูภายหลังได้ ฉลากต้องชัดเจน

ด้านการดำเนินการตามระบบสากล GHS ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานสารเคมีแห่งชาติ (National Chemical Agency) เพื่อนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงบนฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายในบ้านเรือน การสื่อสารความเป็นอันตรายของสารเคมีอาจเลือกสารที่อันตรายที่สุดแล้วจำนวนหนึ่งมาทำก็ได้ หากคนงานทราบและปฏิบัติได้ น่าจะเพียงพอ ไม่ต้องทำทั้งหมด การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสารเคมียังไม่เท่าเทียมกัน

ด้านการพัฒนาศักยภาพ ควรเน้นให้ความรู้เรื่องการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายแก่ผู้ประกอบการอบรมระบบสากล GHS แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติเดียวกัน ควรเน้นการให้ความรู้ต่อผู้บริโภคไม่ให้ตระหนกจนเกินไปทางวิทยุโทรทัศน์ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องให้ความสนใจในการให้ความรู้คือ แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบ การผลิตภัณฑ์ขนาดย่อม และผลิตภัณฑ์ชุมชน การขาดฐานข้อมูลกลางสารเคมีที่ใช้ตรงกันทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้มีการบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทั้งหมด ควรมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย กฎหมายที่ควรนำมาพิจารณา คือ กฎหมายนำผ่าน กฎหมายทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) กฎหมายของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

3) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการสารเคมีในสถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับระบบสากล GHS

จากการประชุมระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนระหว่างผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบ

สากล GHS ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน แล้วนำเสนอต่อผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนอีกครั้งเพื่อการปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ให้สมบูรณ์ก่อนเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางจนได้ข้อสรุปในการปรับแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่เน้นหนักประเด็นสำคัญประกอบด้วย การสนับสนุนในการดำเนินการตามระบบสากล GHS เพื่อประหยัดงบประมาณ องค์ความรู้และเทคโนโลยีในการดำเนินการทั้งความรู้ระบบสากล GHS และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน บุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS และการสื่อสารความเป็นอันตรายของระบบสากล GHS แก่ผู้บริโภคไม่ให้ตื่นตระหนกในฉลากตามระบบสากล GHS แต่ให้มีความระมัดระวังการใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

2. อภิปรายผล

2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนจำนวน 51 คนที่ตอบแบบสอบถามบน Google Form โดยไม่กำหนดรหัสในการตอบแบบสำรวจและไม่ต้องระบุชื่อสถานประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนส่วนใหญ่มีการเตรียมพร้อมต่อระบบสากล GHS แต่อยากให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยเข้ามาสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS มากที่สุด รองลงมาคือ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการตามข้อกำหนด อาจเนื่องจากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนมีปัญหาและอุปสรรคด้านการขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS รองลงมาคือ ขาดความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS มีปัญหาและอุปสรรคที่พบในเรื่องการดำเนินการตามข้อกำหนดตามระบบสากล GHS ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการการอบรมอย่างต่อเนื่องและการมีที่ปรึกษาในการจัดทำและการเตรียมยื่นฉลากให้ อย. สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 - 2564) ที่กำหนดให้มียุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วนโดยการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีศักดิ์ สุนทรไชย (2559) ที่พบว่า ในการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องการการฝึกอบรมต้องทำอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะระดับ SME ให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้สามารถนำระบบสากล GHS มาใช้พัฒนาการสื่อสารความเป็นอันตรายของสารเคมีในผลิตภัณฑ์ของตนในรูปแบบของฉลากให้ได้มาตรฐานสากล และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีศัคดี สุนทรไชย (2561) ที่พบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนประเภทเครื่องสำอางและวัตถุอันตรายต้องการการพัฒนาศักยภาพในการจัดทำฉลากตามระบบสากล GHS เพราะส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีค่อนข้างน้อย และได้รับข้อมูลดังกล่าวจากผู้ประกอบการค้าสารเคมีน้อยและยังสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนภายในกรุงเทพและปริมณฑลในงานวิจัยนี้ที่พบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาทั้งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ขาดเจ้าหน้าที่ที่ต้องมารับผิดชอบในการจัดทำฉลาก และ/หรือ SDS ความรู้ในระบบสากล GHS และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงหรือการขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดความรู้ในการเลือกใช้และความเป็นอันตรายของสารเคมี นอกจากนี้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนขนาดใหญ่ยังมีปัญหาการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตามระบบสากล GHS ที่ต้องการฐานข้อมูลในการจำแนกความเป็นอันตรายที่สอดคล้องกันทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ

2.2 ผลการวิเคราะห์ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

ในการประชุมระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ (ร่าง) ช่องว่างการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนระหว่างผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนพบว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการเป็นสิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการ โดยควรเน้นให้ความรู้เรื่องการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งภาครัฐควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานสารเคมีแห่งชาติ (National Chemical Agency) เพื่อนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงบนฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายในบ้านเรือน กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องให้ความสนใจในการให้ความรู้คือ แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบการ OTOP และ SME สอดคล้องกับศรีศัคดี สุนทรไชย (2561) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือน หรือ OTOP ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบสากล GHS นอกจากนี้ ผู้จำหน่ายสารเคมีจึงต้องมีความรู้นี้ด้วยเพราะต้องสอดแทรกความรู้ผ่านทางเอกสารข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี (SDS) แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นอันตรายตามระบบสากล GHS

การพัฒนาและการผลิตสื่อการเรียนรู้เรื่อง GHS เป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนยังต้องการการศึกษาหาข้อมูลและการสืบค้นผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพทั้ง

เอกสารวิชาการ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ รูปภาพ ออนไลน์ Youtube วิทยูโทททัศน์ บทเรียน คลิป วิทยูโทททัศน์ แอป (app) การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตให้เข้าใจได้ง่าย สื่อการเรียนรู้ให้กับผู้ปฏิบัติงานที่มีเนื้อหาเชิงลึกแบบเป็นซีดี อธิบายถึงระบบสากล GHS เพื่อที่ผู้ประกอบการจะได้มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และควรจัดทำสื่อที่ทำให้เข้าถึงได้ง่าย และเข้าใจง่าย เพื่อการนำไปใช้ในการอบรมให้กับพนักงานในองค์กร เพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงตามกฎหมายในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ข้อมูลที่สามารถ download เป็น offline ไว้ดูภายหลังได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 - 2564) ที่กำหนดให้มียุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วน โดยการพัฒนาและสื่อสารองค์ความรู้พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี และสอดคล้องกับศรีศักดิ์สุนทรไชย (2559) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในประเทศไทยต่อการจัดการความปลอดภัยของสารเคมีด้านผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคโดยระบบสากล GHS เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่า ผู้ประกอบการต้องการสื่อใน Social Media ที่ปัจจุบันเข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลาย

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนต้องการ *ฐานข้อมูลสารเคมีเพื่อระบบสากล GHS และการเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายฐานข้อมูลระหว่างเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน* สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564) ที่กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางและเครื่องมือในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางโดยพัฒนาฐานข้อมูลสารเคมีและเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารเคมีให้เป็นระบบฐานข้อมูลกลาง และสอดคล้องกับศรีศักดิ์สุนทรไชย (2559) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในประเทศไทยต่อการจัดการความปลอดภัยของสารเคมีด้านผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคโดยระบบสากล GHS เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่า ปัจจุบันหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องมีฐานข้อมูลของตนเองอยู่แล้วในการการขอและการต่อใบอนุญาต และการประเมินความเสี่ยงสารเคมี หน่วยงานภาครัฐหลักทั้ง 3 หน่วยงานคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม อย. และกรมวิชาการเกษตรควรมีการบูรณาการฐานข้อมูลของตนเองที่เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง โดยภาครัฐต้องขอข้อมูลของเอกชนเฉพาะข้อมูลที่ไม่ใช่สูตรที่เป็นความลับทางการค้ามาเชื่อมโยง แล้วเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกัน ภาครัฐต้องเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานด้วยโดยต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงให้ใช้ข้อมูลร่วมกัน

การประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเข้าใจฉลากระบบสากล GHS เป็นสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องเริ่มดำเนินการเพื่อผู้บริโภคจะได้ไม่ตระหนกโดยเน้นการอ่านฉลากที่เกี่ยวข้องกับข้อควรระวังและการป้องกันในการใช้ผลิตภัณฑ์ โดยเน้นให้มีการอ่านฉลากฉลาก และเอกสารข้อมูลความปลอดภัย การปฏิบัติตนให้ถูกต้องทั้งการใช้ การป้องกันตนเอง และการป้องกันรั่วไหลของผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และการกำจัดภาชนะของ

ผลิตภัณฑ์หลังจากการใช้งาน ฉลากควรจัดทำตัวอักษรขนาดไม่เล็กมาก และมีข้อความที่บอกถึงอันตรายจริง ๆ ไม่ใช่เน้นการโฆษณาสรรพคุณแต่ต้องเน้นการป้องกันหรือรักษาเบื้องต้นเมื่อประสบอันตราย สื่อที่สำคัญควรนำเสนอทางวิทยุโทรทัศน์ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 - 2564) ที่กำหนดให้มียุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วน โดยส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสารเคมีที่รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเสริมสร้างความเข้มแข็งและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมความร่วมมือของภาคเอกชนและส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิชาชีพและเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของศรีศักดิ์ สุนทรไชย (2561) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ระบบสากล GHS ในผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนในจังหวัดนนทบุรีพบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสื่อสารให้ผู้บริโภคอ่านฉลาก และปฏิบัติตามวิธีการเก็บรักษา คำเตือน และวิธีแก้พิษเบื้องต้นของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือน

2.3 ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการสารเคมีในสถานประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับระบบสากล GHS

จากการประชุมเพื่อพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนต่อผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาข้อเสนอฯ และมีการอภิปรายเพื่อการปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประเด็นสำคัญที่พิจารณาประกอบด้วย การให้ความรู้ระบบสากล GHS และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน การสื่อสารความเป็นอันตรายของระบบสากล GHS แก่ผู้บริโภค และการบูรณาการกฎหมายสารเคมีที่เกี่ยวข้อง

การให้ความรู้ระบบสากล GHS และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SME ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนประเภท OTOP ผลิตภัณฑ์ที่วางขายในตลาดนัดที่มาจากผู้ผลิตต่างประเทศ ผู้ประกอบการค้าสารเคมี (chemical trader) ซึ่งที่ประชุมยังเห็นว่า การให้การอบรมทั้งในแบบเผชิญหน้า และการใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมด้วยเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบสากล GHS และขั้นตอนการยื่นขอขึ้นทะเบียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีศักดิ์ สุนทรไชย (2561) ที่ว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ในบ้านเรือนต้องการการพัฒนาศักยภาพในการจัดทำฉลากตามระบบสากล GHS เพราะส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีค่อนข้างน้อย และการได้รับข้อมูลดังกล่าวจากผู้ประกอบการค้าสารเคมียังมีน้อย

ภาคเอกชนเห็นควรมีการสื่อสารผลลัพท์ที่ประกอบด้วยรูปสัญลักษณ์ทั้ง 9 ชนิด คำสัญญา และข้อความ แสดงความเป็นอันตรายของสารเคมีให้ผู้บริโภคที่เป็นประชาชนทั่วไปได้รับทราบว่า มีกฎหมายที่ควบคุมความปลอดภัยของสารเคมีตามระบบสากล GHS เพื่อไม่ให้ผู้บริโภคตื่นตระหนกต่อข้อมูลบนฉลากจนเกินไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนควรร่วมในการให้ข้อมูลดังกล่าวในฉลาก และ/หรือเอกสารข้อมูลความปลอดภัย สอดคล้องกับภาคประชาชนในการวิจัยครั้งนี้ที่มีความเห็นว่า ความรู้และความตระหนักในการใช้สารเคมีให้ปลอดภัยมีน้อยมากในกลุ่มผู้บริโภค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นการให้ความรู้ต่อผู้บริโภคเพื่อลดความตระหนก เพราะผู้บริโภคยังเข้าถึงข้อมูลตามระบบสากล GHS เหมือนกับผลิตภัณฑ์ยา ซึ่งผู้บริโภคมักคิดว่า ผลิตภัณฑ์ที่วางบนชั้นเพื่อการจำหน่ายได้น่าจะมีความปลอดภัยแล้ว การสื่อสารโดยช่องทางที่เหมาะสมอาจเป็นวิทยุโทรทัศน์ หรือ Infographic ผ่านโซเชียลมีเดียน่าจะมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ Su และ Hsu (2008) ที่ได้สำรวจการรับรู้ระบบสากล GHS ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในไต้หวันและพบว่า ควรมีการบูรณาการการฝึกอบรมฉลากสารเคมีเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

กฎหมายสารเคมีที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางโดยภาคเอกชนให้ความเห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีของหน่วยงานต่าง ๆ มีจำนวนมากกว่า 150 ฉบับ ปฏิบัติไม่ได้ มีความซ้ำซ้อนกัน มีความขัดแย้งกันระหว่างหน่วยงานที่ประกาศใช้ และเจ้าหน้าที่ตีความไม่เหมือนกัน มักคำนึงถึงแต่เฉพาะความปลอดภัยแต่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและความยั่งยืน มีการบังคับใช้ที่เข้มงวดกว่าประเทศอื่น ไม่เป็นไปตามแนวโน้มของโลก กฎหมายมักนำเอาวิธีการปฏิบัติมาเป็นแนวทางการบังคับใช้ ทำให้แก้ไขยาก ประกอบกับการบังคับใช้โดยไม่คำนึงถึงลักษณะของโรงงาน ซึ่งกฎหมายบางอย่างไม่ควรไปย้อนหลังกับผู้ประกอบการที่ดำเนินการมาก่อน กระบวนการของขั้นตอนการร่างกฎหมาย ยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย ภาครัฐควรกำหนดแนวทาง การเข้าถึงการนำเสนอของภาคเอกชนในการให้ข้อมูล เพื่อให้มีความเห็นที่เป็นเอกภาพ และควรกำหนดให้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการนำเสนอกฎหมาย กฎหมายใหม่มักมีการนำเสนอให้ผู้ประกอบการทราบหลังจากดำเนินการร่างเสร็จแล้ว และไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งควรมาร่วมเสนอข้อคิดเห็น ทำให้ผลของการออกกฎหมายไม่ประสบผลในทางปฏิบัติ เพราะการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ประกอบการที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นในขั้นตอนตั้งแต่การร่าง ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ และผลกระทบในการเตรียมความพร้อมในด้านงบประมาณ ทำให้เกิดค่าใช้จ่าย และยังส่งผลในเรื่องความไม่เป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการที่ลงทุนค่าใช้จ่ายเพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ผู้ประกอบการที่หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายยังดำเนินธุรกิจได้ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดโดยไม่มีการทำฉลากหรือการสื่อสารข้อมูลตามระบบ GHS ทำให้ต้นทุนในการผลิตน้อยกว่าผู้ผลิตที่ปฏิบัติตามระบบ GHS เป็นต้น ผู้ประกอบการที่เป็นผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า กฎหมายที่ประกาศใช้ถ้ายึดหลักสากลผู้ประกอบการยินดีปฏิบัติตาม แต่ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในบ้านเรือนยังมีความ

แตกต่างกันในหลายประเทศ เช่น EU ประกาศใช้ ประเทศญี่ปุ่นยังตามความสมัครใจ เป็นต้น แต่ประเทศไทย บังคับอย่างค่อนข้างเข้มงวด สอดคล้องกับความเห็นของภาคประชาชนในงานวิจัยนี้ที่ว่า กฎหมายไทยมีมากแต่ ไม่สามารถบังคับใช้ ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยง ขาดความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกฎหมาย ควรมี การบูรณาการกฎหมายให้สอดคล้องกัน และระดมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปฏิรูปกฎหมายอย่างจริงจัง ไม่ให้ ช้าช้อน และควรปรับปรุงข้อบังคับและบทลงโทษของกฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ส่วน ภาครัฐเห็นว่า โดยหลักการกฎหมายต้องเน้นความปลอดภัยและต้องปรับไม่ให้เป็นทั่วไปมากเกินไป จึงควรต้อง มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

กฎหมายที่ภาคเอกชนเสนอให้พิจารณาคือ กฎหมายนำผ่านสารเคมีเพราะเข้มงวดมาก ควรปรับปรุง กฎหมายทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollutant Release and Transfer Registers; PRTR) ที่ กรมควบคุมมลพิษกำลังจะประกาศใช้ จะทำให้มีปัญหามาก ควรเป็นไปตามสมัครใจ เพราะการดำเนินการตาม กฎหมายนี้ต้องมีการคำนวณซึ่งต้องเรียนรู่มาก ทำยากมาก แต่ขัดแย้งกับภาคประชาชนที่เห็นว่า กฎหมาย PRTR เน้นการเผยแพร่ข้อมูลการปลดปล่อยสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ออกสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งควรบังคับใช้ ไม่ใช่เป็น ไปตามความสมัครใจ ส่วนภาครัฐสรุปว่า กฎหมายเกี่ยวกับ PRTR เป็นกฎหมายที่ต้องดำเนินการเพราะจะมี ประโยชน์ในการนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงของระบบสากล GHS ภาคเอกชนใดที่ทำได้เปรียบเพราะเป็น การดำเนินการตามหลักสากล นอกจากนี้ ภาคประชาชนเห็นควรให้มีการพิจารณาเรื่องการจัดการของเสียที่เกิด จากผลิตภัณฑ์ในบ้านเรือนที่หมดอายุ หรือภาชนะที่บรรจุของเสียว่า จะกำจัดหรือการส่งกำจัดหรือการเรียกคืน ผลิตภัณฑ์อย่างไรจึงจะไม่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม

ภาคเอกชนยังมีความสับสนเกี่ยวกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย 2556 ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน โดยยังมีความไม่เข้าใจบัญชี 5.6 ซึ่งเป็นบัญชีที่กรม โรงงานอุตสาหกรรมต้องให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ชี้แจงว่า เนื่องจากบัญชี 5.6 เป็นบัญชีรายชื่อสารเคมีที่อยู่ภายใต้กรมโรงงานอุตสาหกรรมออกตามคุณสมบัติ 10 ประการ จึงให้สถาน ประกอบกิจการที่มีสารเคมีดังกล่าวเกิน 1 ตันต้องรายงานหลังจากนำเข้าหรือผลิตแล้ว ไม่ใช่ก่อนการนำเข้า หรือ ผลิต กรมโรงงานต้องการข้อมูลนอกกรอบการบังคับใช้เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำ Inventory ของสารเคมีของ ประเทศต่อไป

ภาคเอกชนมีข้อสังเกตว่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานออกกฎหมายช้าช้อนมาก และขัดแย้งกับ หน่วยงานอื่น เช่น การทำรายงานที่ช้าช้อนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม การกำหนดความเข้มของแสงสว่างที่ไม่ สอดคล้องกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม รายชื่อวัตถุอันตรายไปเอามาจาก OSHA ทั้งหมด บางสารไม่มีการใช้ใน ประเทศไทย การตรวจสอบภาพต้องเป็นตามที่กรม ฯ กำหนดเท่านั้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มรายจ่าย เป็นต้น

ซึ่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ชี้แจงว่า หน่วยงานได้นำเอาระบบสากล GHS มาใช้เพียงบางส่วน แล้วกำหนดไว้ในกฎหมายกว้างๆ ให้นายจ้างต้องจัดให้มีการสื่อสารให้คนงานได้รับรู้ ซึ่งขณะนี้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกำลังจะปรับปรุงกฎหมายตามที่แผนยุทธศาสตร์กำหนดไว้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

จากผลที่ได้จากจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาศักยภาพการจัดการสารเคมีในสถานประกอบการกิจการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับระบบสากล GHS พบว่า ในการที่จะพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของสถานประกอบการกิจการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน สิ่งสำคัญที่สุด ความรู้ ความเข้าใจในระบบสากล GHS รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทุกระดับของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน SME ผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตภัณฑ์ในตลาดนัดเพื่อการจัดทำฉลากที่ถูกต้องและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้แล้ว การสื่อสารความเป็นอันตรายตามระบบสากล GHS ให้กับผู้บริโภคเป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อเป็นแรงเสริมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามประกาศฯ ที่เกี่ยวข้องโดยที่ไม่ต้องกังวลต่อผลทางธุรกิจที่เกิดจากการนี้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) อย. ควรเร่งให้ความรู้ระบบสากล GHS และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนทุกระดับทั้งขนาดใหญ่ SME ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่วางขายในตลาดนัด และผู้ประกอบการค้าสารเคมี แต่รูปแบบการอบรมอาจมีความแตกต่างกันเพราะสถานประกอบการดังกล่าวมีความพร้อมต่างกัน ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่เป็นบริษัทข้ามชาติอาจมีความรู้และเทคโนโลยีที่มีความพร้อม ส่วนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่เป็นบริษัทของคนไทย ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กควรให้ความรู้ที่เกี่ยวกับระบบสากล GHS ที่สามารถไปดำเนินการได้เอง ส่วนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตภัณฑ์ที่วางขายในตลาดนัดอาจต้องให้ความรู้ที่เกี่ยวกับระบบสากล GHS ที่รายละเอียดมากผ่านทางผู้ประกอบการค้าสารเคมี ซึ่งผู้ประกอบการค้าสารเคมีมีความสำคัญที่ต้องได้ความรู้ความเข้าใจต่อระบบสากล GHS เพื่อถ่ายทอดแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่ อย. อาจต้องเป็นที่ปรึกษาหรือจัดทำทำเนียบที่ปรึกษาของระบบสากล GHS ในกรณีที่ผู้ประกอบการดังกล่าวมีปัญหาในการจัดทำฉลาก

2) การเผยแพร่ฐานข้อมูลสารเคมีที่เจ้าหน้าที่ อย. ใช้ในการพิจารณาการจำแนกความเป็นอันตรายที่ใช้ในการจัดฉลากตามระบบสากล GHS และหากเป็นไปได้อาจรวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและฐานข้อมูลของภาคเอกชน โดยเฉพาะสภาอุตสาหกรรม อย.อาจจัดทำรายละเอียดฐานข้อมูลของสารเคมีที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวางในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน โดยเฉพาะบัญชี 4 ที่เป็นบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 4 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมโรงงานอุตสาหกรรม และ อย. ควรประชาสัมพันธ์ระบบสากล GHS ทั้งรูปสัญลักษณ์ คำสัญญา และข้อความแสดงความเป็นอันตรายให้แก่ผู้บริโภค และประชาชนทั่วไป เพื่อไม่ให้ตื่นตระหนกต่อผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

4) ในการออกประกาศเกี่ยวกับระบบสากล GHS ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีทั้งหมดได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น เพื่อสร้างความยอมรับในการปฏิบัติตาม ทำให้การบังคับใช้ของกฎหมายมีประสิทธิภาพ

5) การพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีตามระบบสากล GHS ของสถานประกอบกิจการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนต้องขึ้นกับขนาดของสถานประกอบกิจการคือ สถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ไม่มีปัญหา 1) งบประมาณในการดำเนินการ 2) ความรู้ ความเข้าใจข้อกำหนดของระบบสากล GHS และ 3) ความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการดำเนินการ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการตามข้อกำหนดของระบบสากล GHS ความต้องการการพัฒนาและการผลิตสื่อการเรียนรู้เรื่องระบบสากล GHS ฐานข้อมูลสารเคมีเพื่อระบบสากล GHS และการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการสนับสนุนการดำเนินงาน ส่วนสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาในทุกด้านที่กล่าวมา แต่สถานประกอบกิจการขนาดกลางโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับที่น้อยกว่าสถานประกอบกิจการขนาดเล็ก ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพสถานประกอบกิจการผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนจึงอาจแตกต่างกันได้ตามขนาดของสถานประกอบกิจการ

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่เป็นผลิตภัณฑ์ SME ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ในตลาดนัดเป็นสิ่งที่น่ากังวลใจในการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบบการจำแนกและการสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ. 2558 จึงควรมีการ

วิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดและความต้องการการสนับสนุนของผู้ประกอบการดังกล่าวให้สามารถดำเนินการตามประกาศฯ ดังกล่าว

2) เนื่องจากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบบการจำแนกและการสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ. 2558 จะมีผลบังคับใช้กับสารผสมในปี 2563 ดังนั้น ควรตรวจสอบความคิดเห็น ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้บริโภคต่อฉลากของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหลังจากเวลาดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงฉลากให้มีความเหมาะสม

3) การวิจัยเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ระบบสากล GHS ยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อให้สามารถเผยแพร่ได้อย่างแพร่หลาย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภควัยต่าง ๆ อาจเป็นในรูปแบบ Infographic หรือ App บนโทรศัพท์มือถือที่เป็น Mobile Learning ฯลฯ

